

میاشتی | Monthly | ماهنامه

بانک The Bank

۲۱۸ گڼه - ۱۴۴۷ ربيع الاول - ۱۴۰۴ وری

په اسلامي بانکوالی کې د شریعه بورډ رول،

جوړښت، مسؤلیتونه او اغېزې

صفحه ۲۸

The Role of Central Banks in
Combating Climate Change

P 31

ستراتیژی سه و جبهی برای جذب سرمایه گذاری
مستقیم خارجی و تقویت رشد اقتصادی

مخ ۴

د افغانستان بانک د ۱۴۴۶ کال په اوږدو کې د مالي خدمتونو د پراختیا او بانکي آسانتیاو ته د خلکو د لاسرسي په موخه، د هېواد له بانکونو سره دوامداره او نږدې کار کوي چې په پایله کې یې د هېواد په بېلابېلو برخو کې شاخوا ۶۲ نوې نمایندګۍ او غړې جوړې شوې او عملاً د خلکو په خدمت کې دي.

د افغانستان بانک
DAFACHINISTAN BANK

د امتياز خاوند: د افغانستان بانک

کتبلاوی: فدا محمد فیضان، احمد جواد سداد او محمد ادریس رونق

سرلیکوال: شفیق الله بارز

- ۱ د افغانستان بانک مشرتابه پلاوي د عزیزی بنسټ له بنسټگر سره ولیدل
- ۲ معاون اول د افغانستان بانک طی سفر رسمی به زون شرق، از نمایندگی های این زون دیدار نمود
- ۳ د سوداگریزو بانکونو له لوري د ټولگټو پروژو د تمویل میکانیزم لاسلیک شو
- ۴ ستراتیژی سه وجهی برای جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی و تقویت رشد اقتصادی
- ۸ په اسلامي بانکوالۍ کې د شریعه بورډ رول، جوړښت، مسئولیتونه او اغېزې
- ۱۳ اقتصادي خبرونه
- ۱۵ د کارگرانو د پیسو جریان: نړۍ وال بدلونونه، اغېزې او د افغانستان ونډه
- ۱۹ بانکداری از طریق نماینده خدماتی: ساختار، مزایا و چالش ها
- ۲۳ نگاه گذرا در مورد احصائیه های وضعیت سرمایه گذاری بین المللی افغانستان
- ۳۱ The Role of Central Banks in Combating Climate Change

مسئول مدیر: انور الله حیات

خبريالان: سيد خالد خالقيار او زاهد الله احمدي

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوټوژورنالېست: زیرک ملیا

د وېش مسؤل: نصرت الله احمدزی

د چاپ شمېر: ۱۲۰۰ ټوکه

کال: اوولسم

پته: د افغانستان بانک

د ثبت کچه: ۶۵۸

ټلیفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۰۵

برېښنالیک: magazine@dab.gov.af

وېب پاڼه: www.dab.gov.af

د افغانستان بانک مشرتابه پلاوي د عزيزي بنسټ له بنسټگر سره وليدل

کېږي، د خلکو باور به پياوړی کيږي، او په دې بانکونو کې به مثبت تغيير راځي. د يادونې وړ ده چې په دې غونډه کې د افغانستان بانک د رياست د دفتر لوی آمر ښاغلي فدا محمد فيضان، د بانکي څارنې او مالي خدمتونو لوی آمر ښاغلي دکتور لطف الله خيرخوا او د دې آمریت مرستيالانو هم گډون درلود.

ترسره شو. همدارنگه، د افغانستان بانک د مشرتابه پلاوي لخوا نوموړي ته اړينې سپارښتنې وشوې، ترڅو د بانکي خدمتونو د لا ښه والي او د اسلامي بانکوالۍ د ښه پلي کېدو لپاره گټور گامونه پورته شي. ښاغلي ميرويس عزيزي د افغانستان بانک د مشرتابه پلاوي له هڅو مننه وکړه او ډاډ يې ورکړ چې په يادو بانکونو کې به اسلامي بانکوالي په بشپړ ډول پلې

د افغانستان بانک د ټولو رئيس، ښاغلي نور احمد آغا او لومړي مرستيال ښاغلي صديق الله خالد د عزيزي بنسټ له بنسټگر ښاغلي ميرويس عزيزي سره وکتل او د بانکي سکتور د لا پرمختگ په تړاو يې هر اړخيز بحث ترسره کړ. په دې ليدنه کې د عزيزي بانک او د افغانستان اسلامي بانک د پرمختگ او بهبود په اړه خبرې وشوې او د بانکونو د بشپړ اسلامي کېدو اړوند هر اړخيز بحث

معاون اول د افغانستان بانک طی سفر رسمی به زون شرق، از نمایندگی های این زون دیدار نمود

محترم صدیق الله خالد معاون اول د افغانستان بانک که در رأس هیئتی به زون شرق سفر نموده بود؛ از دفتر مرکزی زون شرق د افغانستان بانک، نمایندگی شهری جلال آباد، نمایندگی گمرک، و نمایندگی های لغمان، کنر و تورخم دیدار به عمل آورد.

معاون اول د افغانستان بانک در جریان این سفر، اسناد مربوط به فعالیت های آمریت زون شرق را بررسی نموده و سپس گزارش های مربوط به مدیریت های سیاست پولی، نظارت غیربانکی، نظارت امور بانکی و خدمات مالی، تحلیل گزارش های مالی و سایر بخش های مرتبط را استماع نموده و به منظور بهبود بیشتر امور، رهنمودهای لازم را به مسئولان ارائه نمود.

محترم صدیق الله خالد پس از بازدید

همه جانبه از فعالیت های زون شرق و بررسی خزانه این زون، از نمایندگی های ولایات لغمان، کنر، نمایندگی شهری جلال آباد، نمایندگی گمرک و نمایندگی تورخم نیز دیدار نمود.

معاون اول د افغانستان بانک و هیئت همراه در این سفر اسناد و خزانه نمایندگی ها را به گونه همه جانبه بررسی کرده و به مسئولان هدایت دادند تا بر اساس صداقت انجام وظیفه نموده، با فساد به طور جدی مبارزه کرده و از سوءاستفاده جلوگیری به عمل آورند، خدمات بهتر به مردم عرضه نمایند، بانکداری اسلامی را به گونه درست تطبیق کرده و بانک های تجاری را به ارائه بیشتر تمویلات اسلامی به هموطنان عزیز تشویق نمایند.

همچنان معاون اول د افغانستان بانک

از تطبیق عملی سیستم ای سی اس اس در جمع آوری عواید در نمایندگی های زون شرق نظارت نموده و بر اهمیت بانکداری الکترونیکی تأکید کرد. وی به مسئولان هدایت داد تا تمام عواید وزارت محترم مالیه از همین طریق جمع آوری و به موقع در حساب های آن وزارت واریز گردد.

قابل ذکر است که در این دیدارها کارمندان زون شرق مشکلات و پیشنهادات خود را با معاون اول د افغانستان بانک و هیئت همراه در میان گذاشتند.

در این سفر، معاون اول د افغانستان بانک را محترم مولوی فضل الله متوکل آمرزون مرکزی و محترم رقیب الله ابراهیمی معاون اداره ناظر گل د افغانستان بانک همراهی می کردند.

د سوداگریزو بانکونو له لوري د ټولگټو پروژو د تمويل میکانیزم لاسلیک شو

مالي ماډلونه به ترتیبوي. د افغانستان بانک به بیا د سوداگریزو بانکونو هڅونه کوي، ترڅو د یادو پروژو په تمويل او عملي کولو کې فعاله ونډه واخلي. د افغانستان بانک باور لري چې د دې میکانیزم عملي کېدل به له یوې خوا د هېواد د اقتصادي ودې او ټولنیز پرمختګ لامل شي، او له بلې خوا به د سوداگریزو بانکونو لپاره د نوو پانګونو فرصتونه رامنځته کړي.

تطبيق کې ونډه واخلي. د دغه میکانیزم په موخو کې په ټولگټو پروژو کې د پانګونې او ونډې اخیستلو قانوني آسانتیاوې برابرول، په کور دننه د سوداگریزو بانکونو لپاره د پانګونې فرصتونه رامنځته کول، د خلکو لپاره د دندو رامنځته کول او اقتصادي تحرک شامل دي. د یاد میکانیزم له مخې به د ماليې محترم وزارت له اړوندو سکتوري ادارو ټولگټې پروژې ترلاسه کوي او د هغوی

د ریاست الوزراء د اقتصادي مرستیال محترم الحاج ملا عبدالغني برادر آخند په حضور کې د افغانستان بانک او د ماليې محترم وزارت ترمنځ د سوداگریزو بانکونو د گډون له لارې د ټولگټو پروژو د تمويل میکانیزم لاسلیک شو. یاد میکانیزم د اقتصادي کمپسیون د کاري طرز العمل د دویمې مادې د پنځمې فقرې پر بنسټ ترتیب شوی، چې له مخې به بې سوداگریز بانکونه وکولای شي د ټولگټو پروژو په تمويل او

ستراتژی سه وجهی برای جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی و تقویت رشد اقتصادی

(این مقاله از وبلاگ انگلیسی بانک جهانی ترجمه شده است)

بیرونی که وارد کشور می شود) برای اقتصادهای در حال توسعه نقش حیاتی دارد، چون می تواند خلای سرمایه گذاری را پر کند. براساس برخی پیش بینی ها، اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه نیاز دارند تا حداقل ۱.۴ درصد از تولیدات ناخالص داخلی خود را تا سال ۲۰۳۰ سرمایه گذاری کنند تا بتوانند صرف به مسائل همچون؛ تغییر اقلیم و انتقال انرژی رسیدگی نمایند.

تأثیرات مثبت سرمایه گذاری مستقیم خارجی تنها به تأمین سرمایه خصوصی محدود نمی شود، بلکه این سرمایه گذاری

سرمایه گذاری مستقیم خارجی در اقتصاد جهانی از جایگاه ویژه و کلیدی برخوردار است. در دهه گذشته، اوسط جریان سالانه سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان نزدیک به دو تریلیون دالر بوده که حدود نیمی از آن در سال های پسین، به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه تخصیص یافته است.

(به گراف ۲ مراجعه شود)

ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی به کشورها، مشخصاً کشورهای که با کمبود سرمایه داخلی مواجه اند، منبع مهم تأمین سرمایه خصوصی محسوب می شود. این سرمایه (سرمایه

می‌تواند انتقال تکنولوژی را تقویت کند، فرصت‌های شغلی جدید ایجاد نماید، مؤدیت را افزایش دهد و به اقتصادهای دریافت‌کننده، کمک کند تا در شبکه‌های تولید جهانی مدغم شوند. به عبارت دیگر، در زنجیره تولید در سطح کشورها نقش پیدا کنند.

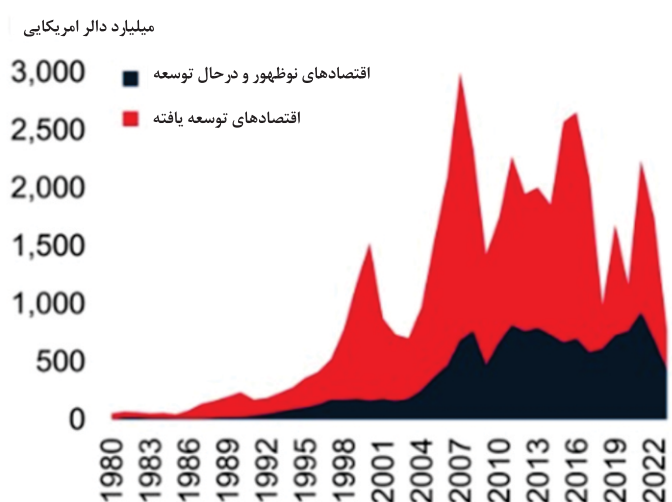
با این حال، پس از بحران مالی جهانی ۲۰۰۸ الی ۲۰۰۹، جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی سیر نزولی را تجربه کرده‌اند. ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه در چند سال اخیر، بطور اوسط تنها ۲ درصد از تولید ناخالص داخلی آنها را تشکیل می‌دهد این رقم کمتر از نصف میزانی که در اوج خود در سال ۲۰۰۸ ثبت شده بود. (جهت معلومات بیشتر به گراف ۲ مراجعه شود.) این کاهش تقریباً در سراسر اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه مشاهده شده و نسبت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به تولید ناخالص داخلی در حدود ۶۰ درصد این کشورها کاهش یافته است.

گراف ۱: روندهای سرمایه‌گذاری مستقیم ورود سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه احتمالاً در سطح پایین باقی خواهند ماند.

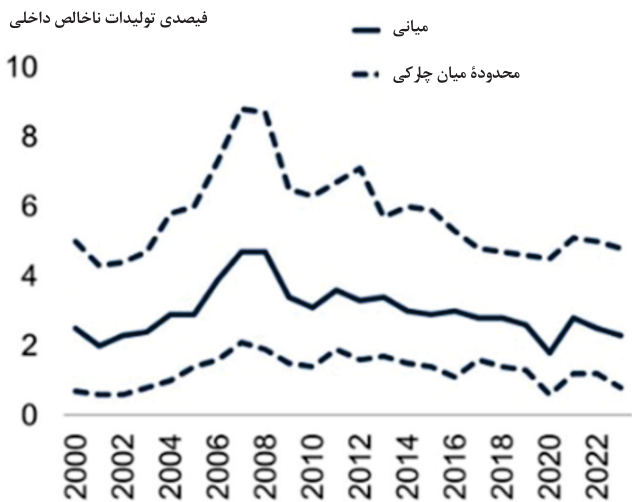
هر دو عامل جهانی و داخلی در کاهش ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی نقش داشته‌اند. ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با رشد تولید و تجارت بین‌المللی رابطه مثبت دارند، ولی تقسیم شدن بازارهای تجاری و افزایش تعرفه‌ها منجر به کاهش ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌شود. رکودهای جهانی ناشی از بحران مالی ۲۰۰۸ الی ۲۰۰۹ و شیوع ویروس کرونا، شرایط را وخیم‌تر کردند؛ کاهش شدید رشد اقتصادی توأم با کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران و تضعیف بیلابند شرکت‌ها، توانایی آن‌ها را در زمینه تمویل پروژه‌های سرمایه‌گذاری محدود کرد و جریان سرمایه بین‌المللی را کاهش داد.

در سال‌های پسین، ضعف شرایط اقتصاد کلان با تشدید

الف. ورود جهانی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر اساس مقصد

ب. ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه

منابع: کنفرانس سازمان ملل متحد برای تجارت و توسعه؛ بانک جهانی

یادداشت: **گراف الف** شامل ۳۶ اقتصاد توسعه‌یافته و ۱۵۳ اقتصاد نوظهور و در حال توسعه است

گراف ب میان سالانه و محدوده میانگین (بین چارکی) نسبت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به تولیدات ناخالص داخلی و **گراف** متوازن شامل ۱۳۴ اقتصاد نوظهور و در حال توسعه است

خارجی به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه اولویت‌های پالیسی برای اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه

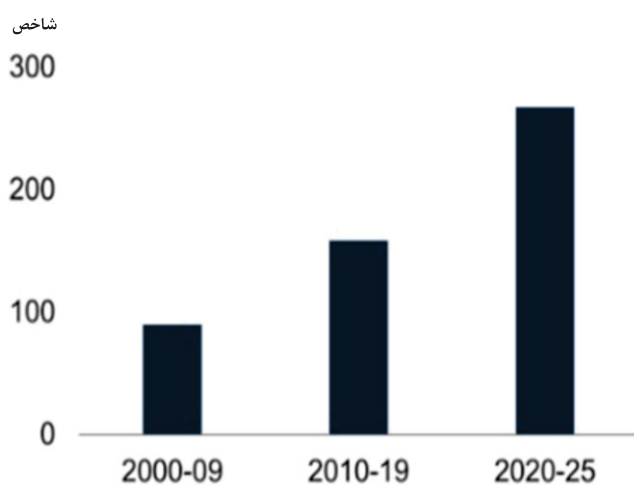
با توجه به این چشم‌انداز، پالیسی‌سازان در اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه باید استراتژی سه وجهی را روی دست گیرند تا سرمایه‌گذاران مستقیم خارجی را جذب کرده، مزایا و فواید آن را افزایش دهند و همکاری‌های بین‌المللی را به منظور حمایت از جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تقویت نمایند. هرچند پالیسی‌های مشخص با توجه به شرایط هر کشور متفاوت است، اما اولویت‌های عمده برای تمامی اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه شامل اصلاحاتی است که بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری ایجاد کند، ثبات اقتصاد کلان را تضمین نماید، نهادهای قوی و کارآمد را تقویت کند، سرمایه بشری را رشد و توسعه دهد، عمق و کارایی سکتور مالی بیشتر شود و میزان اقتصاد غیر رسمی کاهش یابد.

تنش‌های تجارتي و خطرات ژئوپولیتیکی همراه بوده که اعتماد سرمایه‌گذاران به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه را به‌طور قابل توجهی کاهش داده است. (به گراف ۳ مراجعه شود)

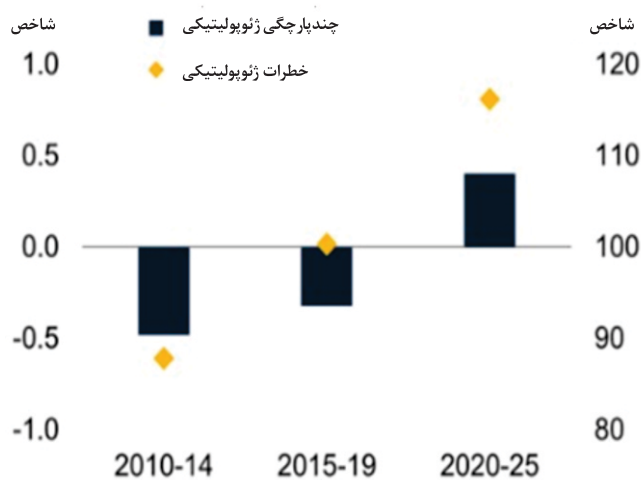
رشد تجارت جهانی نیز در سال‌های ۲۰۲۰ الی ۲۰۲۴ به‌گونه چشم‌گیری کاهش یافت و پایین‌ترین سرعت خود را از سال ۲۰۰۰ میلادی به این طرف تجربه کرد. تعداد توافق‌نامه‌های جدید تجاری و سرمایه‌گذاری که به مرحله اجراء رسیدند، به‌طور قابل توجهی کمتر شدند، در حالی که از آغاز قرن ابهام و بی‌ثباتی در سیاست‌های اقتصادی به بالاترین سطح خود رسیده است. با توجه به پیش‌بینی‌ها که نشان می‌دهد تولید ناخالص داخلی جهانی در میان‌مدت پایین‌تر از حد اوسط پیش از شیوع ویروس کرونا باقی خواهد ماند و تجارت جهانی نیز تحت تأثیر تنش‌های تجاری محدود شده است، انتظار می‌رود ورود سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی به اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه همچنان در سطح پایینی باقی بماند.

گراف ۲: موانع در برابر ورود سرمایه‌گذاری مستقیم

ب. ابهام و بی‌ثباتی در سیاست‌های اقتصادی

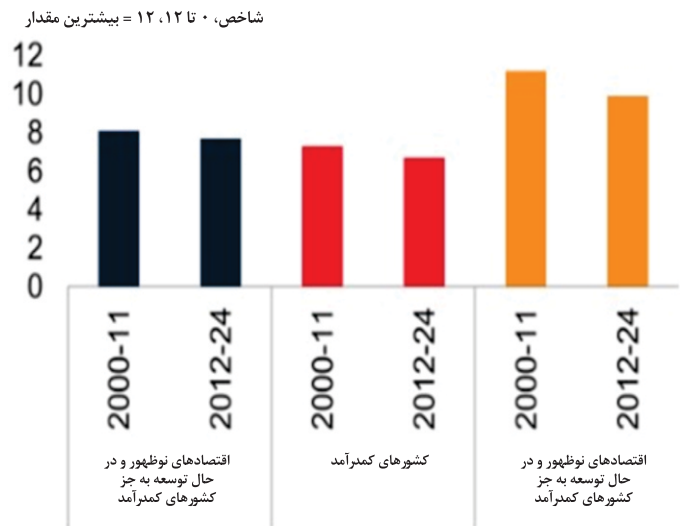
الف. چندپارچگی و خطرات ژئوپولیتیکی

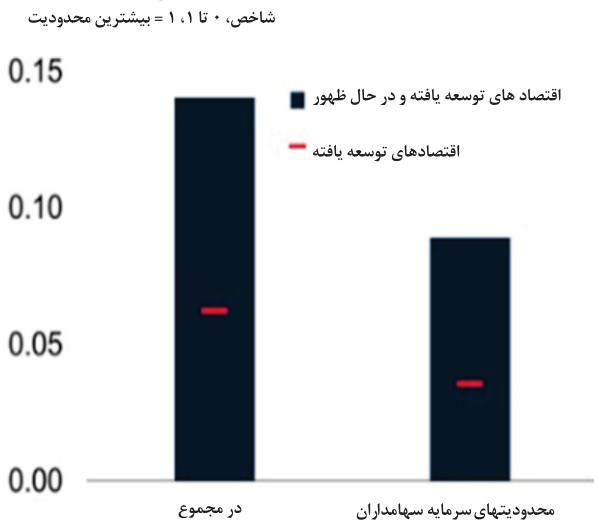
منابع: بیکر، بلوم و دیویس (۲۰۱۶)؛ کالدرا و یاکوویلو (۲۰۲۲)؛ فرناندز-ویلاورد، میناما و سانتک (۲۰۲۴)؛ بانک جهانی.

مطالعات نشان می‌دهند که این عوامل نقش بسیار مهمی در تسهیل ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و استفاده اعظمی از مزایای آن دارند. با این حال، اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه در بیشتر این زمینه‌ها، به‌ویژه در نهادهای که برای ایجاد بستر سرمایه‌گذاری قوی ضروری‌اند، به‌طور چشمگیری از اقتصادهای پیشرفته عقب هستند (به گراف ۳ مراجعه شود). علاوه بر این، کاهش موانع تجارت و سرمایه‌گذاری بین‌المللی که هنوز در بسیاری از اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه بالا است از جمله با استفاده از قراردادهای سرمایه‌گذاری، برای

الف. شرایط سرمایه‌گذاری

ب. محدودیت‌های قانونی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

منابع: سازمان همکاری و توسعه اقتصادی؛ رهنمود خطرات بین‌المللی کشورها از گروه خدمات خطرات سیاسی؛ بانک جهانی

مترجم: سید آصف فکرت، عضو بورد ترجمه د افغانستان بانک

مأخذ:

1. World Bank. (2023). *Foreign direct investment in retreat: Policies to turn the tide*. World Bank Group. <https://www.worldbank.org/en/research/publication/foreign-direct-investment#:~:text=A%20three-pronged%20strategy%20geared%20toward%20attracting%20FDI%2C%20maximizing,macroeconomic%20stability%2C%20and%20easing%20trade%20and%20investment%20restrictions>

په اسلامي بانکوالۍ کې د شریعه بورډ رول، جوړښت، مسؤلیتونه او اغېزې

دودیزې بانکوالۍ یو مشروع او اخلاقي بدیل وړاندې کوي. د بانکوالۍ کړنې د اسلامي شریعت سره برابرول ډېر مهم دي، ځکه چې دا نه یوازې زموږ مکلفیت دی چې شرعي اصول په مالي او بانکي نظام کې پلي کړو، بلکې دا چاره د ټولني د باور او د مالي ثبات تضمین هم ګڼل کېږي. اسلامي شریعت یو جامع حقوقي او اخلاقي چوکاټ وړاندې کوي چې د اقتصادي عدالت، د استثمار د مخنیوي، او د ټولنیزې هوساینې تضمین کوي. کله چې بانکونه د شریعت اصولو ته ژمن وي، نو نه یوازې

اسلامي بانکوالي یو داسې مالي نظام دی چې د اسلامي شریعت پر اصولو ولاړ دی. په دې نظام کې د سود (ربا) اخیستل او ورکول، په حرامو توکو کې پانگونه او غرر منع دي. همداراز، ټول مالي معاملات په کې د اسلامي اصولو په رڼا کې ترسره کېږي. اسلامي بانکونه د ګټې او تاوان پر شریکوالي، اجارې، مضاربت، او مشارکت باندې تمرکز کوي. اسلامي بانکوالي د شفافیت، اخلاقي او شرعي اصولو، او د ټولنیز عدالت ملاتړ کوي. همداراز، دا بانکوالي د مسلمانانو لپاره د

دا چې پر بانکي سکتور د هېوادوالو باور زیاتیري، بلکې یو داسې مالي چاپیریال رامنځته کیږي چې د اوږدمهاله ثبات او حلالې سوداګرۍ ملاتړ کوي.

د دې اصولو د پلي کېدو لپاره، اسلامي بانکونه د شریعه بورډ له مشورتي او څارونکې ادارې څخه استفاده کوي. شریعه بورډ د دیني، مالي، او حقوقي متخصصینو یوه ډله ده چې د بانکونو ټول مالي محصولات، تړونونه، او فعالیتونه ارزوي. دا بورډ د خپلو سپارښتنو له لارې له شریعت سره د بانکي چارو د مطابقت ډاډ ورکوي، او د بانکونو د نوو موضوعاتو لپاره شرعي لارښوونې وړاندې کوي. شریعه بورډ د اسلامي بانکوالۍ د مشروعیت او پرمختګ لپاره یو حیاتي رول لوبوي، او دا یقیني کوي چې مالي نوښتونه باید له اسلامي اصولو سره په ټکر کې نه وي.

شریعه بورډ

شریعه بورډ یو مهم شرعي او مشورتي جوړښت دی چې د اسلامي بانکوالۍ د نظام بنسټیزه برخه جوړوي. دا بورډ له داسې دیني، حقوقي، او مالي علم لرونکو متخصصینو څخه جوړ شوی وي چې د اسلامي فقهي، بانکي چارو، او اقتصادي اصولو ژوره پوهه لري. د شریعه بورډ غړي معمولاً د فقهي، اصولو، تفسیر، حدیث، او مالي نظامونو په برخو کې تخصص لري، ترڅو د بانکونو ټول فعالیتونه د اسلامي شریعت له اصولو سره سم و ارزوي او وڅاري.

د شریعه بورډ اصلي موخه دا ده چې د بانکونو ټولې راکړې ورکړې، قراردادونه، پانګونې، او مالي محصولات د اسلامي شریعت مطابق وي. دا بورډ د سود (ربا)، قمار (میسر)، او ناروا معاملاتو مخنیوی کوي، او د شفافو، عادلانه، او مشروع مالي کړنو لارښوونه کوي. شریعه بورډ شرعي سپارښتنې کوي، د نوو مالي ابتکاراتو شرعي ارزونه کوي، او له شرعي اصولو سره د

بانکونو د ورځنیو فعالیتونو د مطابقت څارنه کوي، ترڅو د اسلامي اصولو خلاف کړنه ترسره نشي.

لنډه دا چې شریعه بورډ هغه اداره ده چې د اسلامي بانکونو د شرعي مشروعیت تضمین کوي. دا بورډ د دیني اصولو او عصري مالي اړتیاوو ترمنځ پل جوړوي، او د دې ډاډ ترلاسه کوي چې اسلامي بانکونه نه یوازې د مالي ګټو لپاره کار کوي، بلکې اسلامي ارزښتونو، ټولنیز عدالت، او حلالې سوداګرۍ ته هم ژمن دي. د شریعه بورډ شتون د اسلامي بانکوالۍ د اعتبار، ثبات، او پر بانکي سکتور د خلکو د باور په برخه کې حیاتي ارزښت لري.

مسئولیتونه او دندې

د شریعه بورډ اساسي مسئولیتونه د اسلامي بانکوالۍ د شرعي مشروعیت د تضمین لپاره ډېر مهم دي. یو له مهمو دندو څخه یې دا ده چې د بانکونو مالي محصولات، قراردادونه، او نوې مالي طرحې له شرعي اړخه و ارزوي او تصویب کړي. دا ارزونه د دې ډاډ ورکوي چې ټول مالي تعاملات د اسلامي شریعت له اصولو سره مطابقت لري، او له ناروا معاملاتو لکه: سود، قمار، او غیر مشروع کړنو له خطرونو څخه پاک دي.

شریعه بورډ همدارنګه د شرعي اصولو په رڼا کې سپارښتنې او لارښوونې کوي، یعنې د بانکوالۍ په مختلفو موضوعاتو کې شرعي نظر وړاندې کوي. دا سپارښتنې او نظرونه د بانکونو لپاره د شرعي لارښوونو حیثیت لري، چې د قرآن کریم، احادیثو، او فقهي اصولو پر بنسټ صادرېږي. د بورډ غړي خپل اړوند بانک ته مشوره ورکوي چې څنګه خپل فعالیتونه له اسلامي احکامو سره برابر کړي، او له هغو کړنو څخه ډډه وکړي چې د شریعت سره په ټکر کې وي.

بله مهمه دنده یې دا ده چې د بانکونو روان فعالیتونه څاري، ترڅو له شریعت سره د دوامداره مطابقت تضمین وشي. شریعه

محصولاتو د پراختیا له تیمونو سره نږدې کار کول دي، ترڅو نوي مالي محصولات او خدمات د اسلامي شریعت مطابق طرحه او تنظیم شي. دا همکاري د دې ډاډ یقیني کوي چې هر نوی قرارداد، پانگونه، یا مالي نوښت له شرعي پلوه ارزول شوی دی، او د شریعت له اصولو سره په ټکر کې نه دی.

شریعه بورډ همدارنگه د بانک د پانگوالو د پورټفولیو او د تمویل له میکانیزمونو څخه څارنه کوي. دا څارنه د دې لپاره ده چې د بانک پانگونه په هغو برخو کې ونه شي چې د اسلام له نظره حرامه یا مشکوکه وي، لکه سودي فعالیتونه، قمار، یا د حرامو توکو تجارت. د شریعه بورډ غړي د بانک د مالي تفتیش او د مطابقت ارزونې پروسو کې هم برخه اخلي، ترڅو د بانک ټول فعالیتونه د شریعت له اصولو سره سم تنظیم شي، او د شرعي سرغړونو مخه ونیول شي.

سربېره پر دې، شریعه بورډ د اختلافاتو د حل او د شرعي لارښوونو په برخه کې هم مهم رول لري. که چیرې د بانک دننه یا د مشتریانو ترمنځ د مالي معاملاتو په اړه اختلاف رامنځته شي، شریعه بورډ د اسلامي اصولو پر بنسټ د حل لاره وړاندې کوي. همدارنگه، دا بورډ د بانک کارکوونکو ته د اسلامي مالي اصولو په اړه مشورې او روزنه ورکوي، ترڅو د شریعت مطابق د بانکوالۍ فرهنگ پیاوړی شي، او د اخلاقي، شفاف، او مشروع مالي نظام بنسټ ټینګ شي.

ولې باید بانکونه شریعه بورډ ولري؟

د شریعه بورډ اهمیت او اغېز په اسلامي بانکوالۍ کې ډېر ژور او پراخ دی، ځکه چې دا بورډ د دې لامل کیږي چې د خلکو ترمنځ د باور فضا رامنځته شي. کله چې مشتریان او پانگوال یقیني کړي چې بانکونه د اسلامي شریعت مطابق فعالیت کوي، نو هغوی له شرعي او مالي پلوه ځانونه خوندي احساسوي. دا باور د بانکونو لپاره نه یوازې د مشتریانو د

بورډ د بانک کارکوونکو، مشرتابه، او شریکانو ته د اسلامي مالي اصولو په اړه روزنه او پوهاوی ورکوي، ترڅو د شریعت پر بنسټ د مالي نظام د پلي کېدو فرهنگ پیاوړی شي. دا مسئولیتونه د شریعه بورډ رول نه یوازې د څارنې، بلکې د لارښوونې، اصلاح، او روزنې په برخه کې هم پراخوي.

جوړښت

د شریعه بورډ جوړښت او ترکیب یو مهم عنصر دی چې د اسلامي بانکوالۍ د شرعي اعتبار تضمین کوي. غړي یې باید د اسلامي شریعت اصول، د بانکي قوانینو، او د عصري مالي نظامونو په اړه پراخ معلومات ولري، ترڅو د بانکونو د فعالیتونو شرعي ارزونه په دقیق ډول ترسره کړي. د شریعه بورډ د غړو شمېر باید لږ تر لږه درې تنه وي، خو هر څومره چې دا شمېر زیات وي، هغومره د علمي تنوع، تخصص، او د پرېکړو د اعتبار تضمین هم لوړ وي. درې یا زیات غړي کولی شي چې د سپارښتنې، د مالي محصولاتو ارزونې، او د شرعي مشورو په برخه کې پیاوړې او متوازنه پرېکړه وکړي. دا ترکیب د بورډ د فعالیتونو لپاره علمي بنسټ برابروي.

د شریعه بورډ غړي باید داسې وړتیاوې ولري چې د اسلامي فقهي ژور درک، د بانکي قوانینو پوهه، د مالي سیستمونو تحلیل، او د اسلامي اصولو تطبیق پکې شامل وي. همدارنگه، د قرآن کریم تفسیر، د احادیثو پوهه، او د فقهي قواعدو عملي تجربه باید ولري، ترڅو د بانکونو د نوو مالي ابتکاراتو لپاره شرعي لارښوونې وړاندې کړي او د اسلامي بانکوالۍ مشروعیت وساتي.

په بانکونو کې د شریعه بورډ عملیاتي رول

د شریعه بورډ عملیاتي رول په بانک کې ډېر مهم او پراخ دی، ځکه چې دا بورډ د اسلامي اصولو د تطبیق لپاره له بېلابېلو څانګو سره همکاري کوي. یو له اساسي مسئولیتونو څخه یې د

وفاداری، سبب کېږي، بلکې د پانگوالو د جذب او د مالي بازارونو د پراخېدو لپاره هم زمینه برابروي.

سربېره پر دې، شریعه بورډ د اسلامي مالي مؤسساتو اعتبار او مشروعیت لوړوي. کله چې بانکونه د شریعت اصولو ته ژمن وي، نو دا ژمنتیا د ټولني، دولت، او نړۍ والو شریکانو ترمنځ د اعتماد سبب کېږي. دا بورډ د اسلامي بانکوالۍ د اخلاقي، ټولنيزو، او شرعي ارزښتونو استازیتوب کوي، او د مالي نظام د اصلاح، ثبات، او پراختیا په برخه کې مهم رول لوبوي.

ننگوني

د شریعه بورډ په تړاو یو شمېر مهمې ننگونې هم شتون لري چې د اسلامي بانکوالۍ د تطبیق او پراختیا پر وړاندې خنډونه جوړولای شي. یوه لویه ستونزه د اسلامي فقهيې د مکتبونو ترمنځ د تفسیرونو تنوع ده. مختلف فقهي مکاتب (لکه حنفي، شافعي، مالکي، او حنبلي) د مالي معاملاتو په اړه بېلابېل نظرونه لري، چې دا اختلافات کله ناکله د بانکونو لپاره د واحد شرعي تگلوري ټاکل ستونزمن کوي. دا تنوع که څه هم د فقهيې د غنا ښکارندويي کوي، خو د عملي پلي کېدو لپاره همغږۍ ته اړتیا لري. په افغانستان کې دا ستونزه تر ډیره حل ده ځکه چې د افغانستان اکثریت وگړي د حنفي فقهيې لارویان دي او د دولت لخوا د مقننې او مقرراتو په برخه کې معیار حنفي فقه ټاکل شوی ده.

بله ننگونه د عصري مالي نوښتونو او د کلاسیک فقهيې اصولو ترمنځ د توازن ساتل دي. د اسلامي بانکوالۍ نړۍ په چټک ډول بدلېږي، نوي مالي وسایل، ډیجیټل پلاټفورمونه، او نوښتگر قراردادونه رامنځته کېږي، چې د شریعه بورډ غړي یې باید د شریعت له اصولو سره سم ارزونه ترسره کړي. دا چاره د ژورې فقهيې پوهې او عصري مالي مفاهیمو درک ته اړتیا لري، ترڅو د شریعت له اصولو سره ټکر رامنځته نشي.

سربېره پر دې، په ځینو هېوادونو یا سیمو کې د شرعي او مالي متخصصینو کمښت هم یوه جدي ستونزه ده. د شریعه بورډ لپاره داسې کسانو ته اړتیا وي چې هم د دیني علومو ژوره پوهه ولري او هم د مالي نظامونو عملي تجربه. د دې ډول متخصصینو شمېر ښایي کم وي، او د هغوی روزنه وخت، سرچینو، او دوامدارو هڅو ته اړتیا لري. له همدې امله، د شریعه بورډ غړي باید په دوامداره توگه روزنه ترلاسه کړي، له نړۍ والو تجربو څخه گټه واخلي، او له نوو مالي موضوعاتو سره ځان بلد کړي، ترڅو د اسلامي بانکوالۍ د اړتیاوو سره همغږي وساتي.

په مشهورو اسلامي بانکونو کې د شریعه بورډ بریالی نمونې

د شریعه بورډ مفهوم لومړی ځل په ۱۹۷۶ میلادیکال کې د مصر هېواد په فیصل اسلامي بانک کې عملي شو، چې د اسلامي بانکوالۍ د شرعي څارنې لپاره یې یو بنسټیز رول ترسره کړ. دغه بورډ د بانک ټول فعالیتونه د شریعت له اصولو سره برابر کړل، او د اسلامي بانکونو د جوړښت لپاره یې یوه بېلگه وړاندې کړه. له دې وروسته، اردني اسلامي بانک او د سوډان هېواد فیصل اسلامي بانک هم د شریعه بورډ له لارې خپل شرعي اعتبار پیاوړی کړ، او د خپلو مشتریانو باور یې ترلاسه کړ. په مالیزیا کې په ۱۹۹۷ میلادي کال کې د بانک نگارا مالیزیا تر چتر لاندې شریعه مشورتي شورا جوړه شوه، چې د دغه هېواد په کچه د اسلامي بانکوالۍ د شرعي لارښوونو تر ټولو لوړه مرجع ده. دا شورا د مالي مؤسساتو ترمنځ همغږي رامنځته کوي، او د شریعت د اصولو تطبیق ته یو واحد چوکاټ برابروي، چې د نړۍ والو اسلامي بانکونو لپاره هم یوه نمونه گڼل کېږي.

د شریعه بورډونو فعال حضور د بانکونو پر مالي فعالیتونو مستقیم اغېز لري. یوه نړۍ واله څېړنه چې ۱۸۰ اسلامي بانکونه یې ارزولي، ښيي چې فعال شریعه بورډونه، چې

حرامو معاملاتو څخه مخنیوی کوي، او یو شفاف، عادلانه، او مشروع مالي نظام تضمینوي. د شریعه بورډ شتون دا یقیني کوي چې اسلامي بانکونه نه یوازې د مالي گټو لپاره کار کوي، بلکې د دیني اصولو، اخلاقي ارزښتونو، او ټولنیز عدالت لپاره هم ژمن دي.

شریعه بورډ د اسلامي بانکوالۍ او د ټولنې د باور د رامنځته کولو په برخه کې مهمه ونډه لري. کله چې مشتریان او پانگوال د دې ډاډ ترلاسه کړي چې بانکونه له شریعت سره سم فعالیت کوي، نو له مالي، شرعي، او اخلاقي پلوه ځانونه خوندي احساسوي. دا باور د اسلامي بانکونو اعتبار لوړوي، د پانگوالو جذب ته زمینه برابروي، او د اسلامي مالي نظام د پراخېدو لپاره لاره هواروي.

په راتلونکي کې به د شریعه بورډ رول لا پسې پراخ شي، ځکه چې اسلامي بانکونه د مالي ټکنالوژۍ، نړۍ والو مالي بازارونو، او د دوامدارو مالي حل لارو پر لور روان دي. د شریعه بورډ غړي باید له نوو ټکنالوژيو، ډیجیټلي قراردادونو، او نړۍ والو مقرراتو سره ځان عیار کړي، ترڅو د اسلامي اصولو مطابق د نوښتونو ارزونه وکړي. دا به د اسلامي بانکوالۍ د اعتبار او په نړۍ واله کچه د پراختیا پراخېدو لپاره نوی فصل پرانیزي.

لیکنه: سید خالد خالقیار، د افغانستان بانک د خپرونو ارشد آفیسر

منظمې غونډې لري او متخصص غړي پکې شامل وي، د بانکونو د مالي فعالیتونو، گټې، او د شرعي مطابقت په نښه کولو کې مهم رول لري. دا بورډونه نه یوازې د موجوده محصولاتو ارزونه کوي، بلکې د نویو مالي طرحو د شرعي تطبیق لپاره هم لارښوونې وړاندې کوي.

په ډېرو مواردو کې، شریعه بورډونو داسې مالي محصولات رد کړي چې د اسلامي شریعت سره مطابقت نه لري، او بانکونه یې اړ کړي چې خپل محصولات بیا طرحه کړي. د مثال په توگه، د اسلامي بانډونو (صکوک)، مضاربت، مشارکت، او تکافل قراردادونه له شرعي ارزونې وروسته اصلاح شوي، ترڅو د شریعت له اصولو سره برابر شي.

د نړۍ والو بانکونو اسلامي څانگو لکه ایچ ایس بی سی امانه، سټنډرډ چارټرډ صادق، او سټی گروپ اسلامیک هم د شریعه بورډونو له لارې خپل فعالیتونه تنظیم کړي دي. دا بورډونه د پانگونې د ارزولو، د قراردادونو د ارزونې، او د شرعي لارښوونو په برخه کې مهم رول لوبوي، چې د اسلامي اصولو سره د مطابقت تضمین کوي. د شریعه بورډونو شتون د دغو نړۍ والو بانکونو لپاره نه یوازې شرعي مشروعیت رامنځته کړی، بلکې د اسلامي بازارونو باور او اعتبار یې هم لوړ کړی دی.

پایله

شریعه بورډ د اسلامي بانکوالۍ د شرعي مشروعیت د ساتنې لپاره یو ارزښتناک رول لوبوي. دا بورډ د بانکونو ټول فعالیتونه د اسلامي شریعت د اصولو په رڼا کې ارزوي، له غیر شرعي او

اخذلیکونه:

1. Aldahim, A. M., & Sa'ad, A. A. (2024). Review of literature on Shariah governance and audit in Islamic banks. *Al-Qanatir: International Journal of Islamic Studies*, 33(3). Retrieved from [al-Qanatir Journal](#)
2. Jan, A. A., Lai, F., Mat Isa, M. P., & Hamad, S. (2020). The structure of Shariah governance in Islamic banking industry: A theoretical review. *Universiti Teknologi PETRONAS*. Retrieved from [ResearchGate PDF](#)
3. Haron, R., Othman, M., Fakhrunnas, F., & Nomran, N. M. (2022). Shariah governance of Islamic banks: The role of Shariah Supervisory Board – A bibliometric analysis. *IJUM Law Journal*, 30(S2), 129–278. Retrieved from [IJUM Law Journal](#)

4. نیازی، م. (1390). معاصر بانکي نظام د اسلامي فقهي له نظره. پېښور: مخزن الکتب خپرندويه ټولنه.

5. نیازی، م. اسلامي بانکداري او په هغه کې د شریعت بورډ رول. ننگرهار: النور خپرندويه ټولنه.

6. سروري، م (1395). مال او پیسې. کابل

د سپټمبر ۱۱ مې پېښې قربانيانو کورنيو د افغانستان د زېرمو حقوقي دعوا و بايلله

د امریکا د استيناف محکمې د يوې پرېکړې په صادرولو سره ويلي چې د سپټمبر د ۱۱ مې بریدونو او په ختيځه افريقا کې د امریکا پر سفارتونو د بریدونو قربانيان نه شي کولای د افغانستان بانک ۳ اعشاريه ۵ ميليارده ډالر کنگل شويو شتمنيو ته لاسرسی پیدا کړي. دا پیسې د افغانستان د ۷ ميليارده ډالرو اسعاري زېرمو نيمايي برخه ده چې د مخکيني حکومت له پرځېدو او د ۲۰۲۱ کال په اگست مياشت کې د افغانستان اسلامي امارت له واکمنېدو وروسته، د نيويارک په فدرال بانک کې کنگل شوې. د متحدو ايالتونو مخکيني ولسمشر جو بايډن د ۲۰۲۲ کال په فبرورۍ مياشت کې د يوه اجرائيوي فرمان په صادرولو سره، د دغو شتمنيو نيمايي

برخه له افغانانو سره د مرستې لپاره ځانگړې کره او پاتې نيمايي برخه يې د قضايي تعقيب لپاره پرانيستې پرېښوده. خود محکمې د نوې پرېکړې له مخې، قربانيان به د دغو شتمنيو دويمې نيمايي برخې ته هم، لاسرسی ونه لري. د اقتصادي چارو شنونکی ميرشکيب مير وايي: (د افغانستان د اسعارو يوه برخه چې د امریکا د فدرالي بانک له خوا ساتل کېږي، په حقيقت کې د افغانستان د خلکو او د افغانستان د مرکزي بانک شتمني ده. د دغو زېرمو ډيره برخه د افغانستان د مرکزي بانک له خوا راټوله شوې وه او يا خو په امریکا کې امانت ساتل شوې او يا هم پانگونه پرې شوې وه. د افغانستان خلک، مرکزي بانک او دغه زيرمې د سپټمبر د يولسمې د بریدونو له عاملانو سره هيڅ تړاو نه لري.) د رويټرز خبري اژانس د راپور له مخې، دا پرېکړه د

هغو قربانيانو لپاره يوه ماتې بلل کېږي چې پخوا يې د دعوي له لارې هڅه کوله د افغانستان د شتمنيو يوه برخه ترلاسه کړي. له بلې خوا، اقتصاد وزارت هم وايي چې د سپټمبر د ۱۱ مې قربانيان د افغانانو له شتمنيو سره هيڅ تړاو نه لري او دا کنگل شوې پیسې د افغانستان د خلکو حق دی. د اقتصاد وزارت مسلکي معين عبداللطيف نظري طلوع نیوز ته وويل: «د سپټمبر د يولسمې پېښې قربانيان نشي کولی د افغانستان د خلکو له شتمنيو سره تړاو ولري، او د افغانستان د خلکو کنگل شوې شتمني د افغانستان د خلکو مشروع او قانوني حق دی. دا شتمني بايد هرڅومره ژر چې کيږي آزادې شي او د هېواد مرکزي بانک ته ورکړ شي. (د اقتصادي چارو شنونکی عبدالظهور مدير په دې اړه وايي: د افغانستان د پیسو کنگلول د متحده ايالاتو له خوا يوه اقتصادي ستونزه

ده، او هر اقدام چې د دغو پیسو د خلاصون لامل شي، کولی شي د افغانستان د خلکو په گټه وي او يو ارزښتناک گام بلل کېږي.» له سياسي او حقوقي فشارونو سره سره، د افغانستان اسلامي امارت په ځلونو له متحدو ايالتونو غوښتي چې دا شتمني آزادې کړي او د افغانستان بانک اسعاري زېرمو ته د دغه بانک د لاسرسي زمينه برابره کړي، خو تر اوسه دا غوښتنه بې ځوابه پاتې ده.

د افغانستان بانک: د بهرنيو اسعارو پر وړاندې د افغانۍ ارزښت ۲۱ سلنه لوړ شوی

د افغانستان بانک وايي، په تېرو څلورو کلونو کې د افغانو ارزښت د بهرنيو اسعارو، په ځانگړي ډول د ډالر پر وړاندې ۲۱ سلنه لوړ شوی دی. د افغانستان بانک چارواکي وايي، د هېواد د اقتصاد د ثبات لپاره هڅې روانې دي چې پکې د افغانو

ارزښت پياوړی کول، د بانکوالی سکتور پراخول او مالي تمویلات شامل دي. د دغه بانک ویاند زیاتوي، دوی توانېدلي چې د مناسبو پولې سیاستونو په تطبیق سره، د افغانیو ارزښت خوندي کړي او د اسعارو په بازار کې د شدیدو بدلونونو مخه ونیسي. د افغانستان بانک ویاند، حسیب الله نوري داسې وایي: (افغانی په تېر یوه کال کې د بهرنیو اسعارو پر وړاندې، په ځانگړې توگه د ډالر پر وړاندې، ۰.۷۹ سلنه مثبت بدلون درلودلی دی چې دا د افغانی د ثبات ښکارندويي کوي. زموږ هڅه دا ده چې د افغانی ثبات په ښه ډول وساتل شي او اجازه ور نه کړل شي چې په دې برخه کې سخت بدلونونه رامنځته شي.) هغه ټینگار کوي چې د بانکوالی او له نړۍ والو بانکونو سره د اړیکو په برخه کې مهم پرمختگونه شوي

دې اوس مهال دا اداره له ۲۰۰ نړۍ والو بانکونو سره په اړیکه کې ده او هڅه کوي چې د بانکوالی په برخه کې نړۍ وال تعاملات نور هم پراخ کړي، تر څو سوداگر وکولی شي نړۍ وال مالي انتقالات په آسانه ترسره کړي. یو شمېر اقتصادي شنونکي بیا د تېرو څلورو کلونو بانکي محدودیتونو ته په اشارې وایي، له نړۍ والو بانکونو سره د اړیکو پراختیا کولی شي د دغو محدودیتونو د اغېزو په کمولو کې مهم رول ولوبوي. هغوی ټینگار کوي چې د افغانیو د ارزښت د ساتنې لپاره، اړینه ده چې بدیله مالي زیرمه وڅپړل شي. اقتصادي شنونکي، عبدالغفور نظامي وایي: (افغانستان دا مهال د اقتصادي بدلونونو په درشل کې دی او په دې برخه کې لوی گامونه اخیستل شوي دي. موږ د سترو پروژو د پیل او پانگوني شاهدان یو، چې باید د افغانی د ثبات د ورځ

تر بلې پیاوړتیا لامل شي. همداراز، د افغانی ارزښت باید د نورو بهرنیو اسعارو پر وړاندې لوړ وساتل شي.) افغانستان بانک وایي، چې د تېر کال په ترڅ کې، ۲۶ زره تنه د وړو مالي تمویلاتو له لارې، او ۱۶ زره نور د بانکي سکتور له لارې تمویل شوي دي. د یاد بانک د معلوماتو له مخې، د بانکي تمویل اندازه د تېر کال پرتله ۷۱ سلنه زیاته شوې ده.

سرچینې:

۱- طلوع نیوز، ۱۴۴۷ ربيع الاول ۳ (۱۴۰۴/۰۶/۰۵) - ۲- طلوع نیوز، ۱۴۴۷ ربيع الاول ۱ (۱۴۰۴/۰۶/۰۲)

د کارگرانو د پیسو جریان: نړۍ وال بدلونونه، اغېزې او د افغانستان ونډه

کچه د مهاجرت او کډوالۍ په برخه کې رامنځته کېږي، ترڅو لوستونکي وکولای شي دا بدلونونه ښه درک کړي. د ملگرو ملتونو د مهاجرت ادارې په توگه، د کډوالۍ نړۍ واله اداره مکلفیت لري چې د شواهدو پر بنسټ معلومات، څېړنې او تحلیلونه وړاندې کړي، ترڅو د انساني خوځښت پیچلتیا او تنوع روښانه شي.

د ملگرو ملتونو اوسنی اټکل دا دی چې په نړۍ کې شاوخوا ۲۸۱ میلیونه نړۍ وال کډوال شتون لري، چې د نړۍ د نفوس ۳.۶ سلنه جوړوي. خو د شخړو، تاوتریخوالي، سیاسي یا اقتصادي بې ثباتۍ، اقلیمي بدلون، او نورو ناورینونو له امله یاد نفوس ورځ تر بلې زیاتېږي، چې د خپل اصلي هېواد دننه او

د بهر میشتو وگړو لخوا خپل هېواد ته د لېږد پیسې هغه مالي مرسته ده چې وگړي یې له یوه هېواد څخه بل هېواد ته د خپلې کورنۍ یا خپلوانو د ژوند اړتیاوو د پوره کولو په موخه استوي.

کډوالي یوه پخوانۍ پدیده ده او د تاریخ په اوږدو کې خلک د بېلابېلو لاملونو له امله کډوال شوي دي. دا لاملونه کېدای شي د ښه ژوند په لټه کې، د شخړو څخه د تېښتې له امله، د خونديتوب په موخه، یا یوازې د نویو فرصتونو د موندلو لپاره وي. د کډوالۍ موضوع د ناسمو معلوماتو او سیاسي مسائلو له امله تل اغېزمنه شوې ده. په دې تړاو د کډوالۍ نړۍ وال سازمان مهم راپورونه خپروي چې عمده موخه یې په روښانه او دقیقو شرایطو کې هغه بدلونونه بیانول دي چې په نړۍ واله

ژوند کوي.

- له نيمايي څخه زياتې پيسې د خوړو او طبي لگښتونو لپاره کارول کېږي. نورې لويې برخې استوگنځايونه او تعليم رانغاړي، چې د اقتصاد او د غربت کمولو لپاره مهمې برخې گڼل کېږي.

له ۷۰ څخه زيات هېوادونه د خپل ناخالص کورني توليد (GDP) لږ تر لږه ۴ سلنه د پيسو پر جريان تکیه کوي، چې دا د ټولنيز-اقتصادي بدلون يوه سرچينه ده.

د هېوادونو وضعیت

هند

هند يو متنوع او په چټکۍ سره پراخېدونکی اقتصاد لري، چې ماهر کاري ځواک او د ځوانانو زياتېدونکی نفوس لري. کرنه تر ټولو لوی گمارونکی سکتور دی، خو د خدماتو صنعت تر ټولو چټکه وده کوي. په ۲۰۲۴ کال کې، هند شاوخوا ۱۲۹ ميليارد ډالر له بهر څخه ترلاسه کړي. چې په دې توگه ياد هېواد د کارگرانو د پيسو د ترلاسه کونکو هېوادونو په لسټ کې لومړی ځای لري.

پاکستان

پاکستان په نړۍ کې اووم تر ټولو زيات نفوس لرونکی هېواد دی، چې ډېری اتباع يې د ۲۲ کلونو څخه کم عمر لري. سره له دې چې سياسي بې ثباتۍ د صادراتو پر اقتصاد اغېز کړی، پاکستان بيا هم د دغه ډول پيسو يو له لويو ترلاسه کونکو هېوادونو څخه دی. په ۲۰۲۴ کال کې، شاوخوا ۳۳ ميليارد ډالر له بهر څخه ترلاسه شوي، چې ډېری يې له خليجي هېوادونو څخه دي.

له هېواد څخه بهر مهاجرت کوي. په ۲۰۲۲ کال کې، په نړۍ کې ۱۱۷ ميلیونه بې ځايه شوي خلک وو، چې له دې ډلې ۷۱.۲ ميلیونه داخلي بې ځايه شوي وو. د پناه غوښتونکو شمېر چې په ۲۰۲۰ کال کې ۴.۱ ميلیونه وو، په ۲۰۲۲ کال کې ۵.۴ ميلیونو ته لوړ شوی، چې ۳۰ سلنه زياتوالی بڼي.

دا اټکل ولې مهم دی؟

- حتی د کرونا وېروس او د وروستيو کلونو له سياسي بې ثباتۍ سره سره، د پيسو جريان مخ په زياتېدو دی. لکه څنگه چې پورته معلومات بڼي، په نړۍ کې سلگونه ميليارد ډالر ليرډول کېږي، په ځانگړې توگه تيبټ او منځني عايد لرونکو هېوادونو ته.
- په منځنۍ کچه، مهاجر کارگران په هرو دوو مياشتو کې له ۲۰۰ تر ۳۰۰ ډالرو پورې خپلې کورنۍ ته پيسې استوي. دا پيسې د کورنيو عايد يوه مهمه برخه پوره کوي، چې د ميليونونو کورنيو لپاره لويه مالي مرسته ده.
- د پيسو جريان حتی په سختو شرايطو کې هم دوام مومي. دا د ډيجيټل ټکنالوژۍ، گرځنده لېږد، تاديې پروسس کوونکو، کرپټو اسعارو، او نورو فکتورونو له امله ممکن شوي دي. د ۲۰۲۳ او ۲۰۲۴ کلونو ترمنځ، د گرځنده لېږد له لارې د پيسو اندازه ۴.۶ سلنه زياته شوې، له ۸۶۵ ميليارد ډالرو څخه ۹۰۵ ميليارد ډالرو ته لوړه شوې ده.
- د ټولو پيسو نيمايي څخه زياتې کليوالي سيمو ته لېږل کېږي، چيرې چې د نړۍ ۷۵ سلنه بې وزله او د خوراکي توکو د خونديتوب له نشتون سره مخ خلک

برونای دارالسلام

برونای دارالسلام، په جنوب ختیځ آسیا کې یو کوچنی هېواد دی. په ۲۰۲۱ کال کې یې یوازې یو میلیون ډالر له بهر څخه ترلاسه کړي، چې دا د نړۍ تر ټولو کوچنی جریان نښي.

افغانستان

افغانستان هم د هغو هېوادونو له ډلې دی چې هر کال له بهرنیو هېوادونو څخه ورته پیسې راځي. په ۲۰۲۱ کال کې، افغان وگړو شاوخوا ۵۶۱.۶۸ میلیونه امریکایي ډالر د خپلو خپلوانو له خوا ترلاسه کړي، چې دا د اقتصاد لپاره مهمه مرسته ده.

د پیسو لېرلو نورې اغېزې

که څه هم د پیسو لېرلو مثبتې اغېزې شته، منفي اغېزې هم لري. له بهر څخه حوالې د کورنیو د غړو ژوند ښه کوي، اقتصادي ثبات ته زمينه برابروي، د قرضو ارزښت لوړوي، او د فقر کچه راکموي. خو له بلې خوا، دا چاره کولای شي دغو پیسو د تکیې کولو کلتور رامنځته کړي، کاري ځواک کې د گډون کموالی راولي، ښکاره مصرف ته وده ورکړي، او کولای شي چې د چاپېریال تخریب ته لاره هواره کړي.

که څه هم پورته بحث د یادو پیسو د اغېزو په اړه یو څه اجماع نښي، خو د نورو پایلو په اړه د پیسو لېرلو احتمالي اغېزو باندې لا هم پراخ بحث روان دی په ځانگړې توگه د اقتصادي ودې، بېوزلۍ، او نابرابرۍ په برخه کې. ځینو مطالعاتو د پیسو لېرلو جریان د اقتصادي ودې او غربت کمولو لپاره مثبتې اغېزې ښودلې دي، پداسې حال کې چې نورې څېړنې لا هم شکمنې پاتې دي. بشپړ پوهاوی د دې اغېزو په اړه مهم دی، ځکه دا کولای شي د داسې پالیسیو په جوړولو کې مرسته وکړي چې له

دې جریانونو څخه اعظمي گټه واخیستل شي.

د کډوالۍ او پیسو د لېرلو ترمنځ اړیکه

د پیسو د لېرلو اغېزې له کډوالۍ سره نږدې تړاو لري. د کډوالۍ انگېزه کولای شي د پیسو د لېرلو لېوالتیا او کور ته لېرل شوی مقدار اغېزمن کړي. د دې اغېزو د توپیر معلومولو یوه لاره دا ده چې د هغو کورنیو اغېزې پرتله شي چې کډوال غږي لري، له هغو کورنیو سره چې کډوال نه لري خو بیا هم له لرې خپلوانو یا ملگرو څخه پیسې ترلاسه کوي.

مطالعاتو ښودلې چې کله دا ډول پرتله ترسره شي، د پیسو لېرلو د ماشومانو د تعلیمي لاسته راوړنو او د محرومو ماشومانو لپاره د غوره تعلیمي فرصتونو برابرولو له لارې د ټولنیز عدالت په تأمین کې مثبت رول لري. سره له دې، د یو هېواد څخه بل هېواد ته د بشري پانگې د لېرلو په اړه اندېښنې لا هم دوام لري. په ځانگړې توگه، د کورنۍ یا ټولنې د غړو مهاجرت ممکن د کوچنیو ماشومانو لپاره د تعلیم په برخه کې د پانگونې هڅونه کمه کړي، ځکه، که چېرې دوی په راتلونکي کې د مهاجرت اراده ولري نو په خپل هېواد کې به د تعلیم ترلاسه کولو په برخه کې پانگونه ونکړي.

پایله

د کارگرانو پیسو لېرلو د نړۍ وال مهاجرت له مهمو اقتصادي موضوعاتو څخه دی، چې نه یوازې د کورنیو د ژوند د ښه والي لپاره مهم رول لري، بلکې د هېوادونو پر اقتصادي ثبات، ټولنیز پرمختگ، او د فقر د کمولو پر هڅو هم ژور اغېز لري. دا جریان، که څه هم د فردي اړتیاوو د پوره کولو لپاره پیل شوی، اوس د نړۍ والو اقتصادونو د دوامدارې ودې یوه مهمه سرچینه گرځېدلې ده. د کډوالۍ او پیسو د لېرلو ترمنځ نږدې اړیکه دا

پالیسی جوړولو ته لاره هواروي، چې له مخې یې هېوادونه کولای شي د مهاجرت او د پیسو د لېږد له فرصتونو څخه اعظمي ګټه واخلي، او د ټولنیز عدالت، اقتصادي ودې، او انساني کرامت د تأمین لپاره اغېزمن ګامونه پورته کړي. لیکوال: روښان احمد نادر، د نړۍ والو معاملاتو د راپور ورکولو د سیستم مدیر، د افغانستان بانک د پولي سیاست لوی آمریت

نښي چې د مهاجرت انګېزې، د مهاجرینو د کار شرایط، او د دوی د کورنیو اړتیاوې د پیسو له اندازې او دوام سره اړیکه لري. له دې سره سره، د پیسو د لېږد مثبتې اغېزې لکه د تعلیم، روغتیا، او استوګنځای د شرایطو ښه والی باید د منفي اغېزو لکه د پر یادو پیسو د ډیرې تکیې کولو کلتور، د کاري ځواک د کمښت، او د چاپېریال تخریب تر څنګ په متوازن ډول وڅېړل شي. د دې جریان د اغېزو دقیق تحلیل، د شواهدو پر بنسټ

اخذلیکونه:

1. Amuedo-Dorantes, C., & Pozo, S. (n.d.). *The widespread impacts of remittance flows*. IZA World of Labor. Retrieved September 20, 2025, from <https://wol.iza.org/articles/good-and-bad-in-remittance-flows/long>
2. Arf. (2023, February 16). *Top 10 countries receiving the most remittances*. Arf Blog. Retrieved September 20, 2025, from <https://arf.one/top-10-countries-receiving-the-most-remittances/>
3. Ratha, D., Plaza, S., & Kim, E. J. (2024, December 18). *In 2024, remittance flows to low- and middle-income countries are expected to reach \$685 billion, larger than FDI and ODA combined*. World Bank Blogs. Retrieved September 20, 2025, from <https://blogs.worldbank.org/en/peoplemove/in-2024-remittance-flows-to-low-and-middle-income-countries-ar>

بانکداری از طریق نماینده خدماتی: ساختار، مزایا و چالش ها

مقدمه

بانکداری از طریق نماینده خدماتی یکی از راهکارها و نوآوری های مهم در سیستم مالی می باشد که هدف آن افزایش دسترسی به خدمات بانکی در مناطق دورافتاده و کم برخوردار است. در این مدل بانکداری بانک ها نیاز به افتتاح نمایندگی نداشته بلکه با امضای تفاهمنامه با نمایندگان یا اجنت ها، محلات دسترسی به خدمات مالی خویش را گسترش داده و بعضی از خدمات بانکی را از طریق نماینده به مردم در مناطق شهری و هم در مناطق روستایی، ارایه می نمایند. قابل یادآوری است که کشور برزیل اولین

کشوری بود که بطور رسمی بانکداری از طریق نماینده خدماتی را در اوایل سال ۲۰۰۰ میلادی آغاز کرد. بانک مرکزی برزیل مقررات روشنی را برای فعالیت های نماینده بانکی صادر کرد و از این طریق بانکها محلات دسترسی خویش را گسترش داده و خدمات مالی را به مناطق روستایی و دور دست رساندند. بعد از موفقیت این مدل بانکداری برزیل، سایر کشورها از قبیل نایجریا در سال ۲۰۰۲، فلپین و کینیا ۲۰۱۰، بنگلادیش ۲۰۱۳، پاکستان از سال ۲۰۰۸ به بعد به بانکها اجازه بانکداری از طریق نماینده خدماتی داده شد و اما در سال ۲۰۱۹ بطور رسمی مقررات

مشخص را صادر و به بانکها رسماً اجازه داده شد تا با استفاده از مدل بانکداری از طریق نماینده خدماتی بعضی از خدمات مالی مشخص را برای متقاضیان ارایه نمایند.

مفهوم بانکداری از طریق نماینده خدماتی

بانکداری از طریق نماینده خدماتی به معنای واگذاری برخی خدمات بانکی به سایر مؤسسات مجوز داخلی (نمایندگان) است که به عنوان واسطه بین بانک و مشتریان عمل می کنند. این نمایندگان می توانند فروشگاه ها، دواخانه ها، دفاتر پستی، پوهنتون ها باشند که با استفاده از تجهیزات

الکترونیکی، خدماتی مانند: افتتاح حساب، دریافت و پرداخت پول، انتقال وجه، و سایر خدمات بانکی که در مقررات مشخص شده اند را به نمایندگی از بانک، ارائه نمایند.

اهمیت و مزایا

1. **گسترش محلات دسترسی:** یکی از چالش‌های که باعث می‌شود افراد به خدمات مالی دسترسی نداشته باشند و یا از آنها استفاده نکنند، عبارت از کمبود محلات دسترسی و فاصله زیاد محلات دسترسی مانند نمایندگی بانک است. بناءً بانکها با استفاده از بانکداری از طریق نماینده خدماتی نیاز به ایجاد شعبه فیزیکی با مصارف هنگفت ندارند و به سادگی می‌توانند با امضای قرارداد با سایر مؤسسات بعضی از خدمات بانکی را از طریق آنها به مردم ارائه نمایند.

2. **کاهش هزینه‌ها:** بانک‌ها با استفاده از بانکداری از طریق نماینده خدماتی هزینه‌های ساخت و نگهداری نمایندگی را کاهش می‌دهند و میشود گفت که با هزینه یک نمایندگی، می‌توانند با ده‌ها نماینده قرار داد امضا نمایند.

3. **افزایش سطح دسترسی به خدمات مالی:** با استفاده از این مدل، بانکها می‌توانند خدمات را در مکان‌های که تعداد نفوس آن کمتر است و از لحاظ مالی ایجاب نمیکند تا نمایندگی افتتاح کنند، از طریق نماینده به مردم آن مناطق ارایه نمایند. باید یاد آور شد که بانکداری از طریق نماینده خدماتی صرف برای مناطق دور دست طراحی نشده است، بلکه در تمام مناطق یک کشور (شهری و غیر شهری) می‌تواند انجام شود زیرا هدف آن گسترش محلات دسترسی و تشویق مردم به استفاده از خدمات مالی رسمی است.

4. **جلب مشتریان بیشتر:** در صورتیکه یک بانک خدمات بانکداری از طریق نماینده خدماتی را آغاز می‌نماید، از این طریق تعداد محلات دسترسی افزایش یافته و فاصله جغرافیایی میان مردم و نهاد های مالی میگردد. و از این طریق سبب صرفه جویی در وقت و هزینه های مشتریان می‌گردد و مردم تشویق می‌شوند تا از خدمات بانکی استفاده نمایند.

افزایش سطح دسترسی به توسعه خدمات مالی: بر اساس گزارش بانک جهانی، بانکداری از طریق نماینده خدماتی در کشورهای مانند کینیا، بنگلادیش، پاکستان و هند باعث افزایش توسعه خدمات مالی شده است.

بانکداری از طریق نماینده خدماتی در افغانستان

در افغانستان در سال ۲۰۱۹ مقررۀ تحت نام بانکداری بدون نمایندگی از طرف بانک مرکزی تدوین و صادر گردید. مطابق مقررۀ متذکره، بانکداری از طریق نماینده خدماتی مبتنی بر بانک اجازه داده شده است که دارای دو مدل (مستقیم و غیر مستقیم) می‌باشد:

- مدل مستقیم: با استفاده از این مدل بانکها می‌توانند کانال‌های پرداخت الکترونیکی خویش از قبیل ماشین‌های خودکار صرافی، ماشین محل فروش و سایر پلتفرم‌های آنلاین را توسعه و گسترش دهند.
- مدل غیر مستقیم: با استفاده از این مدل بانکها می‌توانند خدمات بانکی را از طریق نماینده خدماتی بر اساس تفاهمنامه ارایه نمایند. قابل یاد آوریست که بانکها به منظور شروع بانکداری از طریق نماینده خدماتی باید منظوری د افغانستان

بانک را اخذ نمایند.

مطابق مقرره، ارتباط بانکها با نماینده خدماتی در قالب مودل غیر مستقیم بشکل ذیل صورت میگیرد:

♦ **رابطه یک به یک:** در این نوع رابطه، یک نهاد مالی (برای مثال، بانک "الف") بر اساس یک توافق رسمی، به یک نهاد دیگر اجازه می‌دهد تا خدمات بانکداری بدون شعبه را صرفاً به نمایندگی از همان نهاد مالی (بانک "الف") ارائه نماید. این به این معناست که نماینده تنها برای بانک "الف" فعالیت کرده و مجاز به ارائه خدمات برای هیچ نهاد مالی دیگری نمی‌باشد. قابل یاد آور نیست که بر اساس مقرره، بانکها نمی‌توانند این رابطه را با نماینده های عالی (سوپر اجنت ها) قرار داد نمایند.

• **رابطه یک به یک با یک مرکز خدمات:** در این نوع رابطه، نهاد مورد نظر تنها یک مرکز (آدرس/نمایندگی) برای ارائه خدمات بانکی دارد.

• **رابطه یک به یک با چندین مرکز خدمات:** در این نوع رابطه، نهاد مربوطه بیش از یک مرکز (آدرس/نمایندگی) برای ارائه خدمات بانکی

دارد.

♦ **رابطه یک به چند:** در این نوع رابطه، یک نهاد مالی (برای مثال، بانک "الف") بر اساس توافقنامه، به یک نهاد اجازه می‌دهد تا به نمایندگی از بیش یک نهاد مالی، خدمات بانکداری بدون شعبه را ارائه نماید.

مُدل یک به چند می‌تواند با ارتباط یک مرکز خدمات (آدرس/نمایندگی) یا چندین مرکز با یک نهاد یا چندین نهاد انجام شود، و دارای انواع ذیل می‌باشد:

• **رابطه یک به چند با تنها یک مرکز خدمات:** در این نوع رابطه، نهاد مربوطه برای ارائه خدمات بانکداری بدون شعبه هر نهاد مالی، یک مرکز خدمات جداگانه (آدرس/نمایندگی) دارد.

• **رابطه یک به چند با چندین مرکز خدمات:** در این نوع رابطه، نهاد مربوطه برای ارائه خدمات بانکداری بدون شعبه هر نهاد مالی، بیش از یک مرکز خدمات (آدرس/نمایندگی) دارد. همچنان در مقررۀ بانکداری بدون نمایندگی بر علاوه از مودل بانکداری از

طریق نمایندۀ خدماتی؛ چگونگی انتخاب نماینده، فعالیت های مجاز و غیر مجاز، پروسۀ منظوری و امضای قرار داد میان بانک و نماینده، نهاد های که می‌توانند منحصت نمایندۀ انتخاب شوند، مسئولیت های بانک، مسئولیت های نماینده، ارزیابی و مدیریت خطرات، مسایل پول شویی، فسخ قرار داد با نماینده، شریک سازی مفاد، نظارت نماینده ها، حفظ حقوق مشتریان مالی و گزارش دهی را نیز شامل می‌باشد.

تجارب کشور های مختلف در عرصۀ بانکداری از طریق نماینده

1. **هندوستان:** در هندوستان در اوایل سال ۲۰۰۰ میلادی، بانک مرکزی هند مطالعه را انجام داد که بر اساس آن مشخص گردید که مردم به ویژه در مناطق روستایی و محروم به خدمات بانکی دسترسی ندارند. برای حل این مشکل، بانک مرکزی هند در سال ۲۰۰۶ میلادی مجوز استفاده از نمایندگان تجاری را صادر کرد. بانک ها نمایندگان محلی خود را در روستاها مستقر کردند تا خدمات بانکی را به دورافتاده ترین مناطق نیز ارائه

ایجاد نمایندگی را کاهش و سطح پوشش جغرافیایی را افزایش دهند و از طرف دیگر سطح دسترسی به خدمات مالی را افزایش دهند. قابل یاد آور است که مقررۀ مشخص از طرف د افغانستان بانک در رابطه به بانکداری از طریق نماینده صادر شده است که برای بانکها یک فرصت تلقی می شود تا از این فرصت استفاده نموده و زمینه آرایه خدمات مالی به اقشار مختلف خصوصاً در نقاط دور دست را فراهم سازد.

ترتیب کننده: محمد محسن اکبری
مدیر ارشد حمایت از حقوق مشتریان و رسیدگی به شکایات مشتریان مالی -
آمریت عمومی ثبت اعتبارات و توسعه خدمات مالی

نمایندۀ خدماتی خود را مطابق مقررۀ متذکره عیار نمایند. قابل ذکر است که تا سال ۲۰۲۳ بیش از ۵۰۰,۰۰۰ نماینده خدماتی بانکی در سراسر پاکستان فعال گردید که خدمات مشخص بانکداری را مطابق مقررات به مردم ارایه می نمایند و از این طریق تعداد محلات دسترسی بطور چشمگیر افزایش یافته است.

نتیجه گیری

بانکداری از طریق نماینده خدماتی یکی از راهکارهای کلیدی و مؤثر برای توسعه خدمات مالی از طریق افزایش محلات دسترسی گسترده تر به خدمات بانکی است. تجارب کشورهای مختلف نشان می دهد که با سیاست گذاری مناسب، میتوان فعالیت های بانکداری از طریق نماینده خدماتی را بگونه موفقانه انجام داد. با استفاده از بانکداری از طریق نماینده خدماتی، بانکها میتوانند تا از یک طرف مصارف

کنند. قابل ذکر است که در هندوستان نماینده های بانکی به نام نماینده های تجاری یاد می گردند که وظایف آنها عبارت از افتتاح حساب بانکی، جمع آوری و پرداخت پول، انتقال پول بصورت محدود و توزیع قرضه های کوچک می باشد.

2. **کینیا:** در کینیا مدل بانکداری از طریق نماینده خدماتی با استفاده از نمایندگان محلی از سال ۲۰۱۰ بدین سو، دسترسی به خدمات مالی را به طرز چشمگیری افزایش داده است.

3. **پاکستان:** در پاکستان بانکداری از طریق نماینده خدماتی از سال ۲۰۰۸ بدین سو آغاز گردید که در سال ۲۰۱۹ بانک مرکزی پاکستان مقررۀ مشخص را تحت نام بانکداری بدون نمایندگی صادر نمود و بطور رسمی به بانکها اجازه و هدایت داده شد تا فعالیت های بانکداری از طریق

منابع:

1. <https://www.cgap.org/research/publication/agent-banking-brazil-correspondent-model>
2. <https://www.centralbank.go.ke> , www.bsp.gov.ph , www.worldbank.org.
3. <https://www.worldbank.org/ext/en/home>
4. <https://financialservices.gov.in> , <https://www.rbi.org.in>
5. www.centralbank.go.ke

نگاه گذرا در مورد احصائیه های وضعیت سرمایه گذاری بین المللی افغانستان

میزان باز بودن اقتصادی، شاخص پایداری/ثبات مالی و اقتصادی می باشد که بعضی اوقات یکی از موارد مهم جهت تصمیم گیری های اقتصادی در عرصه بین المللی تلقی می گردد. تفاوت دارایی ها و بدهی ها بیانگر وضعیت سرمایه گذاری بین المللی خالص می باشد؛ در صورت مازاد این شاخص، کشور مورد نظر ارائه کننده منابع (وام دهنده یا سرمایه گذار) به سایر کشورها بوده و درحالت برعکس آن، در وضعیت مقروضیت (وام گیرنده) از سایر کشورهای جهان قرار می گیرد.

وضعیت سرمایه گذاری بین المللی در واقع معادل ترازنامه مالی کشور در سطح بین المللی تلقی شده و نشان می دهد که این

وضعیت سرمایه گذاری بین المللی گزارش آماری است که نشان دهنده ارزش و ترکیب مجموع موجودی دارایی ها و بدهی های مالی به شمول مبادلات مالی، تغییرات ناشی از ارزش دارایی ها و بدهی ها (تغییرات نرخ مبادله، تغییرات قیمت، تغییرات در تسویه و تبدیل اقلام دارایی ها و بدهی ها) مربوطه بین واحدهای اقتصادی مقیم و بقیه کشورهای جهان (غیر مقیم) در یک دوره زمانی معین مانند؛ پایان ربع و سال می باشد.

این گزارش احصائیوی به اساس رهنمودهای صندوق بین المللی پول گردآوری و تدوین گردیده و منعکس کننده تصویر واقعی روابط و تعاملات اقتصادی در رابطه به مبادلات مالی،

گذاری بین المللی نشان دهنده جریان واقعی سرمایه از خارج به داخل کشور و بر عکس آن می‌باشد. باز نگهداشتن حساب سرمایه بستگی به نهادهای سیاست گذاری دارد تا آنها بتوانند با توجه وضعیت کشور خویش، سیاست‌های مناسب را به منظور جلب سرمایه‌های خارجی، ادغام بازارهای مالی، مؤثریت بازارهای مالی، تنوع در خطرات، تقویه رشد اقتصادی و غیره موارد مرتبط، حساب سرمایه خویش را آزاد یا قسماً آزاد و یا برعکس بسته نگهدارند.

• **نظارت بر قروض خارجی:** احصائیه‌های وضعیت سرمایه گذاری بین المللی به پالیسی سازان و سیاست‌گذاران اقتصادی این امکان را می‌دهد تا با توجه به آمار دست داشته، وضعیت اقتصادی، سطح آسیب پذیری مالی، نوسانات بازار جهانی، سطح بدهکاری کشور، و غیره موارد مرتبط، راهکارها و پالیسی‌های خویش را طرح و تدوین نموده و از مواردی که بدهکاری و آسیب پذیری اقتصاد را بیشتر می‌سازد خود داری نمایند. کشورها برای انباشت قروض خویش آستانه مشخص در نظر گرفته اند، هر افزایش در سطح قروض خارجی مخصوصاً وام‌های مصرفی می‌تواند سطح آسیب پذیری را افزایش داده و خطراتی را متوجه اقتصاد نماید.

• **شاخص پایداری قروض خارجی:** احصائیه‌های وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی کمک می‌نماید تا کشورها توانایی پرداخت بدهی‌های خارجی خویش را مورد ارزیابی قرار دهند. با این حال اگر بدهی‌های خارجی بیشتر از دارایی‌های شان قرار داشته باشند،

کشور به چه میزان دارایی‌های مالی خارجی را در موجودی خود انباشته و به چه مقدار بدهی‌های مالی خارجی دارد. ذیلاً به اهمیت، ساختار و وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌های این بخش پرداخته می‌شود:

اهمیت وضعیت سرمایه گذاری بین المللی

• **بررسی روابط اقتصادی بین المللی:** داده‌های این بخش کمک می‌نماید تا با وسیله آن میزان مراودات اقتصادی و تجاری کشور با سایر کشورهای جهان مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرد. این داده‌ها نشان می‌دهند که حجم مبادلات/سرمایه‌گذاری‌ها در چه سطحی قرار دارد و یا این که متحولین مربوطه بیشتر روند افزایشی (وضعیت مثبت) را می‌پیمایند که از آن به‌عنوان وام دهنده یا شیب نزولی (وضعیت منفی) را به‌خود اختیار کرده اند که از آن به‌عنوان وام‌گیرنده در عرصه بین المللی یاد می‌نمایند.

• **ارزیابی تحولات و انکشافات روابط خارجی میان کشورها:** این گزارش در پهلوی تغییرات در وضعیت اقتصادی داخلی، تحولات و انکشافات در کشورهای هم‌جوار، منطقه یا شرکای تجاری و سایر کشورها؛ مانند میزان سرمایه‌گذاری‌های خارجی، سطح بدهی‌ها، پایداری مالی و غیره شاخص‌های مهم را مورد ارزیابی و مقایسه قرار داده و زمینه تصمیم‌گیری‌های مقتضی را فراهم می‌نماید.

• **اندازه‌گیری درجه یا میزان باز بودن مالی:** یکی از موارد بسیار مهمی که از این گزارش می‌توان استنباط کرد، میزان باز بودن حساب سرمایه‌ی کشور است. حساب سرمایه‌ی کشور در گزارش وضعیت سرمایه

کشور ممکن است در پرداخت بدهی‌ها با مشکلات رو به رو گردیده و نه‌تواند به تعهدات مالی خویش به وقت معینه رسیدگی نماید. از این‌رو لازم است تا با توسل به سیاست‌های محتاطانه، شرایط طوری حفظ شوند تا از دسترسی دوامدار به منابع مالی اطمینان حاصل شده، خطرات مالی فروکش، اعتماد سرمایه‌گذاران حفظ و ثبات مالی تقویت شود.

• **شاخص ثبات مالی:** وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی نشان دهنده وضعیت مالی و اقتصادی یک کشور می‌باشد. این گزارش با وضعیت خالص مثبت بیانگر آن است که دارایی‌های مالی خارجی آن بیشتر از بدهکارهای خارجی اش بوده و از این‌رو، از لحاظ مالی پایدارتر و با ثبات‌تر تلقی گردد. هرگاه حالت برعکس آن تصور گردد؛ یعنی وضعیت خالص منفی را تجربه نماید، این کشور از ثبات مالی برخوردار نبوده، و ممکن آسیب‌های اقتصادی و خطرات مالی بیشتری را متحمل گردد.

• **تأثیر گذاری روی نرخ مبادله، سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال تکنالوژی و دانش:** کشورهای با وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی مثبت، اکثراً شاهد ثبات در نرخ مبادله، ورود سرمایه‌های خارجی، انتقال تکنالوژی و دانش نوین مالی بوده و این امر می‌تواند به رشد و توسعه اقتصادی کمک چشم‌گیری نماید.

ساختار وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی

صورت حساب یا گزارش وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی به دو بخش بزرگ تقسیم گردیده است که ذیلاً به آن پرداخته می‌شود:

1-د-ارایی‌ها:

• **سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی:** سرمایه‌گذاری مستقیم به سرمایه‌گذاری بیرون مرزی گفته می‌شود که در آن شرکت‌ها یا اشخاص حقیقی مقیم (ساکن قلمرو اقتصادی یک کشور) با اکتساب مالکیت ده درصد سهم یا بیشتر از آن در تصدی یا نهاد دیگری بیرون از قلمرو اقتصادی آن کشور به منظور فعالیت‌ها و کسب منافع دوامدار اقتصادی سرمایه‌گذاری نماید. این سرمایه‌گذاری‌ها می‌تواند در سرمایه‌ابتدایی، اسهام و یا هم سایر اوراق بهادار باشد، مشروط بر این‌که آستانه یا معیار فوق را برآورده سازد. داشتن حق رای، کنترل یا نفوذ قابل ملاحظه در مدیریت تصدی یا نهاد با توجه به سهم سرمایه‌گذار مشخص می‌شود.

• **سرمایه‌گذاری در اسهام و سایر اوراق بهادار:** این بخش نیز شامل موجودی و سرمایه‌گذاری‌های جاری بیرون مرزی نهادهای مقیم در اسهام و اوراق بهادار نهادهای غیر مقیم بوده که در آن سهم سرمایه‌گذار کمتر از ده درصد قرار داشته و از حق رای و نفوذ در مدیریت تصدی یا نهاد برخوردار نمی‌باشد.

• **مشتقات مالی:** این بخش شامل موجودی تمام دارایی‌های مرتبط به معاملات قراردادهای پیش خرید و پیش فروش، معاملات آینده، معاملات معاوضی یا تبادله و معاملات اختیاری اسعار که در زمان مشخص با قیمت‌های مشخص در بازارهای مالی میان واحدهای مقیم و غیر مقیم منعقد و انجام گردیده اند را شامل می‌گردد.

• **سایر سرمایه‌گذاری‌ها:** این بخش شامل انباشت و

قرار داشته باشد. اما، سرمایه‌گذاران این بخش در تصمیم‌گیری مدیریت تصدی نقش یا نفوذ ایفا کرده نمی‌توانند.

- **مشتقات مالی:** این بخش تمام بدهی‌های معاملات پیش خرید و پیش فروش، معاملات آینده، معاملات معاوضی و معاملات اختیاری اسعار در بر گرفته که به دارایی‌های خاصی مرتبط بوده و در زمان مشخص با قیمت‌های قرارداد شده به‌منظور جلوگیری خطرات در بازارهای مالی انجام می‌پذیرد.
- **سایر سرمایه‌گذاری‌ها:** این حساب انباشت و سرمایه‌گذاری‌های جاری مرتبط به امانات، بیمه و تقاعد، قروض خارجی، ضمانت‌نامه‌های تجاری، حسابات قابل پرداخت و سایر طلبات واحدهای غیر مقیم بالای واحدهای مقیم را شامل می‌گردد.

وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی افغانستان

وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی یک بخش مهم سکتور خارجی اقتصاد کلان و بازگوکننده وضعیت مالی کشور در یک نقطه زمانی مشخص معمولاً ختم هر دوره (ربع یا سال) می‌باشد. این بخش بیانگر ارزش و ترکیب تمام دارایی‌ها و بدهی‌های مالی میان واحدهای مقیم و غیر مقیم می‌باشد. تفاوت دارایی‌ها و بدهی‌های مالی نشان دهنده وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی خالص بوده که در صورت مازاد شاخص‌های مربوطه، دارایی‌های مالی کشور بیشتر از بدهی‌هایش قرار گرفته و در حالت معکوس (کسر)، بدهی‌های آن نسبت به دارایی‌هایش افزایش را تجربه می‌کند، که برای اقتصادهای آسیب‌پذیر و بی‌ثبات نشانه خوبی تلقی نمی‌گردد.

سرمایه‌گذاری‌های جاری مرتبط به سپرده‌ها، بیمه و تقاعد، طلبات بابت قروض خارجی، اعتبارنامه‌های تجاری، حسابات قابل دریافت و سایر طلبات واحدهای مقیم بالای واحدهای اقتصادی غیر مقیم می‌باشند، را احتوا می‌نماید.

- **ذخایر ناخالص بین‌المللی:** ارقام این بخش انعکاس دهنده مجموع موجودی ذخایر ناخالص بین‌المللی یک کشور بوده که متشکل از ذخایر طلا، حق برداشت خاص، ذخایر در صندوق بین‌المللی پول، اسعار خارجی و سایر دارایی‌ها می‌باشد.

2- بدهی‌ها:

- **سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی:** سرمایه‌گذاری مستقیم به سرمایه‌گذاری گفته می‌شود که در آن شرکت‌ها یا اشخاص حقیقی غیر مقیم با اکتساب مالکیت ده درصد سهم یا بیشتر از آن در تصدی یا نهادهای داخل قلمرو اقتصادی یک کشور به‌منظور کسب منافع پایدار اقتصادی سرمایه‌گذاری نماید. این سرمایه‌گذاری‌ها همانند موارد ذکر شده در بخش دارایی‌ها با در نظرداشت آستانه یا معیار تعیین شده انجام می‌پذیرد. نقش سرمایه‌گذاران در این بخش با در نظرداشت سهم هر سرمایه‌گذار؛ مانند حق رای و کنترل یا نفوذ در مدیریت تصدی مشخص می‌گردد.
- **سرمایه‌گذاری در اسهم و سایر اوراق بهادار:** این حساب دربرگیرنده دارایی‌های انباشته شده و سرمایه‌گذاری‌های خارجی در اسهم و سایر اوراق بهادار تصدی‌ها یا نهادهای داخلی می‌باشد که در آن سهم سرمایه‌گذار کمتر از آستانه ده درصد مجموع اسهم

دارایی‌ها و بدهی‌های این گزارش متشکل از حساباتی است که تحت عنوان ساختار وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی ارائه گردید.

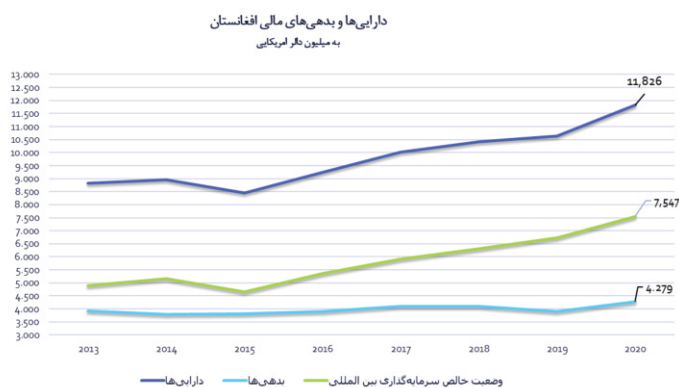
نتیجه‌گیری

وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی منعکس‌کننده انباشت دارایی‌ها و بدهی‌های مالی خارجی کشور نسبت به سایر کشورها می‌باشد. این گزارش یکی از ابزارهای مهم برای ارزیابی روابط مالی و اقتصادی کشور، شاخصی برای بررسی پایداری قروض خارجی و میزان وابستگی آن به سایر کشورها می‌باشد؛ برعلاوه، این بخش تحولات مالی واحدهای داخلی را با واحدهای خارجی زیر نظر داشته و برای شناسایی خطرات و مدیریت بدهی‌های خارجی ضروری پنداشته می‌شود. با توجه به ارقام دست‌داشته؛ افغانستان دارای وضعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی خالص مثبت بوده و با توجه به شرایط موجود از وضعیت مطلوب و قناعت بخش برخوردار می‌باشد. این گزارش، نهادها و سیاست‌گذاران حوزه مربوطه را کمک می‌نماید تا با ترتیب و تنظیم راهبردهای اقتصادی مؤثر، اقدامات مرتبط را جهت تشخیص و کاهش سطح آسیب‌پذیری‌ها و جلوگیری از خطرات ناشی از تحولات، شوک‌های اقتصادی و بحران‌های جهانی به‌منظور تأمین و حفظ ثبات قیم و ارزش پول ملی، ثبات مالی و رشد اقتصادی پایدار روی دست گیرند.

محبوب الله وفا - آمریت سیاست پولی د افغانستان بانک

با توجه به گراف ۱ و آمار دست‌داشته، وضعیت خالص سرمایه‌گذاری بین‌المللی افغانستان طی سالیان متمادی روند صعودی و پایدار را پیموده و از وضعیت بهتری از بُعد وضعیت مالی بین‌المللی برخوردار است؛ این متحول از تفاوت دارایی‌های مالی خارجی کشور که به ارزش ۱۱.۸۲۶ میلیون دالر امریکایی و بدهی‌های مالی خارجی به ارزش ۴.۲۷۹ میلیون دالر امریکایی در پایان دوره یاد شده به ثبت رسیده اند، حاصل گردیده است. این رقم نشان می‌دهد که شاخص یاد شده طی سال‌های گذشته دارای مازاد بوده و اقتصاد کشور را در ردیف کشورهای ارائه‌کننده منابع مالی به بقیه کشورهای جهان قرار داده و از جانب هم‌نشان دهنده توانایی اقتصاد کشور برای اجرای تعهدات مالی بین‌المللی، افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران خارجی، حفظ ثبات ارزش پول ملی و تورم، ثبات مالی، جلب و تحرک منابع مالی جهت رشد پایدار اقتصادی می‌باشد.

گراف ۱: دارایی‌ها و بدهی‌های مالی افغانستان

References:

1. International Monetary Fund (2008a): *Balance of Payments and International Investment Position Manual, Sixth Edition (BPM6)*, IMF, Washington DC.
2. International Monetary Fund (2008c): *Monetary and Financial Statistics: Compilation Guide*, IMF, Washington DC.
3. *The System of National Accounts, 2008 (2008 SNA)*.
4. *Balance of Payments Textbook*, International Monetary Fund, 1996.
5. *Balance of Payments Compilation Guide*, International Monetary Fund, 1995.

neling subsidized loans to public or private enterprises, which are then rolled over to sustainable or green projects.

Subject to the precondition that the Central banks' mandates are not diluted, central banks may also finance the government on a short-term basis in cases of unforeseen natural disasters or emergencies.

Central banks could also play a role in promoting private investments in the fight against climate change by rendering targeted exchange rate guarantees to the investors, especially when cross-border payments for imports have a pronounced share during the life-cycle of the investments/projects.

The Bottom Line

The role of central banks in addressing climate change should not be overlooked. Central banks have a range of potential tools that can be employed in this effort without compromising their primary mandate of maintaining

price stability.

At the same time, the tools employed for greening the financial system and the banking sector in particular, should follow the principle of proportionality to have a smoother transition without causing macroeconomic disruptions to the financial system or the broader economy. Investment strategies must be aligned with climate-related financial risks, whether transitional or physical, thereby enabling stakeholders to simultaneously pursue the objectives of price stability, financial stability, and climate sustainability.

Abadullah Abid

International Economic Analyst and Communication Coordinator

Monetary Policy Department

Sources:

1. Tamez, M., Weenink, H., & Yoshinaga, A. (2024). *Central Banks and Climate Change: Key Legal Issues (IMF Working Paper No.24/192)*. International Monetary Fund. <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2024/English/wpica2024192-print-pdf.ashx>
2. Basel Committee on Banking Supervision. (2022). Principles for the effective management and supervision of climate-related financial risks. bis.org. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d532.htm>
3. Climate Transparency (2021 August 17). *The role of central banks in tackling climate change*. Climate-transparency.org. <https://www.climate-transparency.org/media/the-role-of-central-banks-in-tackling-climate-change>
4. The role of central banks in supporting green structural transformation in the least developed countries. (2023). *Crisis-resilient development finance*. (pp. 81-105). UN Trade and Development (UNCTAD). https://unctad.org/system/files/official-document/ldc2023_en.pdf
5. Isabel, C., & Martínez, G., (2021). The role of central bank in combating climate change and developing sustainable finance. Analytical Articles. Banco de España. <https://www.bde.es/f/webbde/SES/Secciones/Publicaciones/InformesBoletinesRevistas/ArticulosAnaliticos/21/T3/Files/be2103-art31e.pdf>
6. International Budget Partnership. (2011). *Quasi-fiscal Activities*. Internationalbudget.org. <https://internationalbudget.org/wp-content/uploads/Looking-Beyond-the-Budget.pdf>
7. Network for Greening the Financial System (NGFS). (2020). *Guide for Supervisors: Integrating Climate-related and environmental risks into prudential supervision*. https://www.ngfs.net/sites/default/files/medias/documents/ngfs_guide_for_supervisors.pdf
8. Ferdinandusse, M., Abiry, R., Ludwig, A., & Nerlich, C. (2022). *Green QE and Carbon Pricing: looking at potential tools to fight climate change*. European Central Bank. <https://www.ecb.europa.eu/press/researchpublications/resbull/2022/html/ecb.rb220928~f2ce0ac394.en.html>

carbon transition, leading to climate change mitigation. The above approach is financial alignment towards a larger societal goal. The approach will also help the institutions de-risk and protect their balance sheets against the transitional risks of climate change while preserving their ability to deliver on their mandates.

The unorthodox investment behavior may also foster trust among private investors and create a cascading effect, augmenting the active role of central banks in filling up the investment gap considered essential for addressing climate change.

Financial Alignment via Improved Supervision

As supervisors, central banks need to employ a proactive approach toward supervisory assessments of banks' management of climate-related financial risks. Central banks can add a layer of financial security by enhancing the toolkit and the capacity to enable them to assess and supervise the banks' management of climate-related financial risks effectively, where timely and clear communication holds

the key.

Scenario analysis or stress testing is crucial in revealing the level of risks facing the financial sector and banks in particular. These measures will help banks to manage transitional and physical risks effectively by allotting a measurable space to climate-related risks in the risk management aspect of the business.

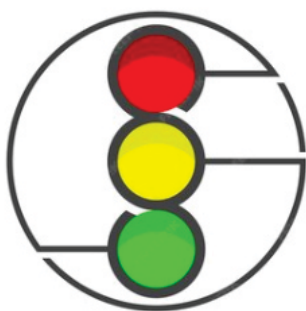
Hence, aligning portfolios with climate-friendly assets and investments will not only have a significant impact in securing a sound financial system but will also contribute to achieving climate goals, paving a path for a win-win outcome.

Central banks should have follow-up measures in case of any material misalignment so that there is enough enforceable capability to keep the system in check.

Quasi-fiscal Activities

Quasi-fiscal activities are activities that public institutions (such as central banks) undertake to achieve an overarching objective of the government.

Combating climate change and its footprints, central banks can have a tangible role by chan-

Sustainable Finance Taxonomy

The introduction of green finance taxonomies or a more comprehensive set of sustainable finance taxonomies is a prerequisite to improved supervision in the fight against climate change. Sustainable finance taxonomies will help set up criteria for demystifying the classification of asset classes as green or grey. Sustainable finance taxonomies will help the financial sector a great deal in making informed decisions and scaling up the share of green investments across economies.

Considering the urgency and importance of the issue of sustainable finance taxonomy introduction, multi-organizational working groups need to be formed where resource and knowledge synergies will help in drafting a comprehensive set of sustainable finance taxonomies in a timely manner.

work for Greening the Financial System (NGFS) has been instrumental and a driving force in shaping an institutional approach towards climate change and financial stability.

Central banks may explore their potential role in the fight against climate change in the following key aspects:

Central Banks' Mandates

Central banks are mandate-driven public entities. Mandates are central Banks' overarching purpose, which takes the central stage in their general conduct. Central Banks around the globe operate under various types of mandates.

The structure and type of mandates are influenced by the strategic role of the central bank in an economy and the legal frameworks under which it operates. Generally, central banks have one or a combination of the following macroeconomic objectives:

- Price Stability
- Financial Stability
- Economic Growth
- Reduced Unemployment Rate
- Exchange Rate Stability
- Support of Governments' Economic or Development Policies

The central banks' mandates play a pivotal role in shaping the macroeconomic trajectory of an economy and its underlying macroeconomic indicators. In conventional central banking, with few exceptions, climate change hasn't been explicitly introduced as a mandate

or an objective. Governments have been at the forefront of climate-related policymaking; therefore, central banks are not policy makers in this domain but rather policy takers. Most of global initiatives to combat climate change taken thus far are centered around the governments, such as the Paris Agreement and the Principles for Responsible Investment (PRI).

In current settings of the public sector, central banks may play their role in combating climate change by making tangible adjustments to their asset purchase programs, tilting their balance sheets more towards green assets in the wake of Green Quantitative Easing, and also via indirect channels by supporting government policies and initiatives revolving around climate change management without compromising their respective mandates (using implicit hierarchy among the objectives and priorities).

Financial Alignment

Financial alignment refers to the hands-on investment approach that aligns climate-related risks into existing risk frameworks, with the objective of safeguarding asset value.

Financial Alignment in Own Portfolio Management

Managing and channeling large sums of international reserves is a fiduciary duty of central banks. Central banks could play a proactive role in combating climate change by attempting to nudge the prevalent investment behavior by investing in sectors that promote low-

The Role of Central Banks in Combating Climate Change

Climate change has now evolved into an existential threat in recent years and has become a central theme in the global economy, impacting human beings in every walk of life. Climate change is the genesis of extreme weather events, which have far-reaching social and economic impacts, often translating into billions and trillions of dollars. Likewise, climate change has yielded a spectrum of events ranging from acute to chronic weather events, disrupting the balance of life on Earth, which in its wake brings the issue of unsustainability to the forefront of livability.

As the popular saying goes, climate change knows no borders. Therefore, global economic and political powers should come together for a well-aligned and synchronized approach to

save the planet Earth and those who call it home.

Central banks hold a good share of economic prowess that could serve as a catalyst in streamlining finances to initially slow down the pace of climate change and then probably reverse some of its adverse effects. But at the same time, central banks under the current legal frameworks are facing ever-increasing challenges to respond to climate change while also adhering to the assigned mandates, especially in Least Developed Countries (LDCs).

There is a broad consensus that climate change matters for monetary policy and its transmission channels; therefore, it is high time to consider the macro-critical issue of climate change seriously. The work of the Net-

ارائه تمویلات مالی به مردم از طریق سکتور بانکی نسبت به سال گذشته ۷۱ درصد افزایش یافته که نمایانگر تحرکات اقتصادی بوده و می تواند منجر به بهبود سطح زندگی مردم گردد.

مالي شموليت د چټکې اقتصادي پياوړتيا يوه ګټوره او مؤثره
وسيله ګڼل کيږي. پر خپلو بانکونو باور وکړئ او په بانکي
سکتور کې د ګډون کولو له لارې د مالي شموليت له پروسې
څخه ملاتړ وکړئ.

